

Συνθετική Δημιουργική Εργασία – Γεωλογία / Γεωγραφία Β΄ Γυμνασίου

Όνοματεπώνυμο μαθητή:

Ημερομηνία:

Τμήμα:

1. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΥΝΘΕΤΙΚΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Κεφάλαιο/Ενότητα: Μαθήματα 13 και 14, Γεωλογία - Γεωγραφία Β΄ Γυμνασίου.

Πηγές:

- α) Σχολικό βιβλίο
- β) Κείμενο 1: Το δίκαιο της θάλασσας

Υπό διερεύνηση Ερώτημα/Θέμα: Η θάλασσα ως παράγοντας οικονομικής ανάπτυξης μιας χώρας.

ΥΠΟΕΡΩΤΗΜΑΤΑ

- α) Να αναφέρετε τα βασικά χαρακτηριστικά της Βόρειας θάλασσας.
- β) Την δεκαετία του 1960 ανακαλύφθηκαν υποθαλάσσια κοιτάσματα πετρελαίου και φυσικού αερίου στη Βόρεια Θάλασσα. Ποιες χώρες έχουν τα δικαιώματα εκμετάλλευσης των κοιτασμάτων αυτών; Με βάση ποιο δίκαιο; Πόσο ωφελήθηκε η οικονομία τους;
- γ) Πώς προσδιορίζεται η Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη (ΑΟΖ) ενός κράτους; Ποια είναι η ΑΟΖ της Κυπριακής Δημοκρατίας και γιατί είναι σημαντική;

Συμπληρωματικό Υλικό : Τι είναι η Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη (ΑΟΖ)

Η ΑΟΖ ως έννοια υιοθετήθηκε από τη Διάσκεψη του ΟΗΕ για το Δίκαιο της Θάλασσας και οι κανονισμοί που την διέπουν περιλαμβάνονται στη νέα Σύμβαση για το Δίκαιο της Θάλασσας, του 1982. Πρόκειται, ουσιαστικά, για εξέλιξη των ρυθμίσεων που μέχρι τότε περιλαμβάνονταν στο Διεθνές Δίκαιο Αλιείας, προκειμένου να συμπεριληφθούν και νέες οικονομικές και άλλες δραστηριότητες, τις οποίες μπορούν να ενεργήσουν παράκτια κράτη.

Σύμφωνα με τη Σύμβαση για το Δίκαιο της Θάλασσας, η ΑΟΖ του παράκτιου κράτους μπορεί να φθάσει τα 200 ναυτικά μίλια από την αιγιαλίτιδας ζώνης. Δικαίωμα σε ΑΟΖ διαθέτουν και τα νησιά που είναι στην επικράτεια ενός κράτους εφόσον συντηρούν από μόνα τους ζωή. Το εύρος των 200 ναυτικά μίλια αυτό υπόκειται σε περιορισμούς όταν οι ΑΟΖ παράκτιων κρατών επικαλύπτονται. Στις περιπτώσεις αυτές γίνεται οριοθέτηση, είτε κατόπιν συμφωνίας μεταξύ των γειτονικών κρατών είτε με παραπομπή της διαφοράς σε δικαστήριο ή διαιτησία.

Η Ελλάδα μέχρι σήμερα δεν διαθέτει ΑΟΖ γιατί δεν έχει κάνει τη σχετική διακήρυξη. Βρίσκεται σε διαπραγματεύσεις αυτή τη στιγμή με την Αίγυπτο και τη Λιβύη. Δεν έχει καθορίσει ΑΟΖ ούτε έχει διαπραγματευθεί για την οριοθέτησή της με Τουρκία και Ιταλία. Έφρασε σε συμφωνία πριν από μερικά χρόνια με την Αλβανία, η οποία όμως έχει «παγώσει», έπειτα από ακυρωτική απόφαση του εκεί Ανωτάτου Δικαστηρίου.

Στην ΑΟΖ του παράκτιου κράτους έχει κυριαρχικά δικαιώματα όσον αφορά την εξερεύνηση και τη διαχείριση των φυσικών πηγών ζώντων ή μη, των υδάτων, του βυθού και του υπεδάφους της θάλασσας, αλλά και στην εξερεύνηση και την οικονομική εκμετάλλευση των ρευμάτων και των υπερκείμενων της θάλασσας ανέμων. Το παράκτιο κράτος έχει, επίσης, δικαιοδοσία για τοποθέτηση και χρήση τεχνητών νησιών, έχει όμως και την υποχρέωση για την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος από τη ρύπανση. Τα κυριαρχικά δικαιώματα, που αφορούν κατά κύριο λόγο οικονομικούς σκοπούς, δεν σημαίνουν πλήρη κυριαρχία και, ως εκ τούτου, πέρα από τα όσα προβλέπονται από τη Σύμβαση, συνεχίζουν να ισχύουν και να εφαρμόζονται και εντός της ΑΟΖ οι κανόνες που ισχύουν για τις ανοιχτές θάλασσες.

Ο παρακάτω χάρτης δείχνει ξεκάθαρα την οριοθέτηση της ΑΟΖ της Ελλάδας και της Κύπρου με βάση το Δίκαιο της Θάλασσας. Η πρόβλεψη της Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης απαγορεύει στην Τουρκία να χρησιμοποιήσει τα ίδια επιχειρήματα που προβάλλει για την υφαλοκρηπίδα των νησιών του Αιγαίου, ότι δηλαδή τα νησιά μας δεν διαθέτουν υφαλοκρηπίδα ή ότι "κάθονται" πάνω στην υφαλοκρηπίδα της Ανατολίας. Επιπλέον, η νέα Σύμβαση έχει καταργήσει τη γεωλογική έννοια της υφαλοκρηπίδας.

Στις 12 Δεκεμβρίου 1988, η Κύπρος προχώρησε στην επικύρωση της Σύμβασης του ΟΗΕ για το Δίκαιο της Θάλασσας. Το Φεβρουάριο του 2003 και τον Ιανουάριο του 2007, η Κύπρος υπέγραψε συμφωνία για την οριοθέτηση της ΑΟΖ με την Αίγυπτο και το Λίβανο, αντίστοιχα. Η συμφωνία βασίζεται στη διεθνώς αποδεκτή αρχή της μέσης γραμμής και τους όρους της Σύμβασης του ΟΗΕ για το Δίκαιο της Θάλασσας. Τον Δεκέμβριο του 2010 ακολούθησε η υπογραφή συμφωνίας μεταξύ Κύπρου και Ισραήλ για την οριοθέτηση της ΑΟΖ μεταξύ των δύο χωρών. Παράλληλα, η Κύπρος εγκαινίασε στις 16 Φεβρουαρίου 2007 τον πρώτο γύρο υποβολής αιτήσεων αδειών έρευνας και αδειών εκμετάλλευσης υδρογονανθράκων (υποθαλάσσια κοιτάσματα πετρελαίου), ο οποίος έληξε στις 16 Ιουλίου 2007. Σημαντικός αριθμός διεθνών εταιρειών επέδειξε ενδιαφέρον και δόθηκαν σε αυτές σχετικές πληροφορίες.

Η Τουρκία, αν και δεν υπέγραψε αλλά και ούτε επικύρωσε τη Σύμβαση του ΟΗΕ για το Δίκαιο της Θάλασσας, υιοθέτησε περί το τέλος του 1986 ΑΟΖ στη Μαύρη Θάλασσα και ήρθε σε συμφωνία με την τότε Σοβιετική Ένωση για τις επικαλυπτόμενες περιοχές, χρησιμοποιώντας τη μέθοδο της μέσης γραμμής. Αργότερα άρχισε συνομιλίες με την Βουλγαρία και την Ρουμανία για το ίδιο θέμα και ήρθε σε παρόμοια συμφωνία που είχε συνάψει με τους Σοβιετικούς. Έτσι, ενώ η Τουρκία έχει προχωρήσει σε συνεργασία με παρευξείνια κράτη στην οριοθέτηση της ΑΟΖ

στη Μαύρη Θάλασσα – μιας "κλειστής ή ημίκλειστης θάλασσας", όπως και η Μεσόγειος – αρνείται να πράξει το ίδιο και στη Μεσόγειο, τη στιγμή που η ίδια δημιούργησε προηγούμενο στη Μαύρη Θάλασσα.

Κλειδί στην οριοθέτηση της ελληνικής ΑΟΖ είναι το Καστελόριζο, νησί το οποίο κατοικείται και, κατά συνέπεια, κανείς δεν μπορεί να αμφισβητήσει ότι διαθέτει Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη. Με βάση την αρχή της μέσης γραμμής, το σύμπλεγμα του Καστελόριζου εξασφαλίζει την επαφή της ελληνικής με την κυπριακή ΑΟΖ. Οι δύο αυτές παρεμβάλλονται μεταξύ τουρκικής και αιγυπτιακής, γεγονός που περιορίζει σημαντικά την τουρκική ΑΟΖ στην Ανατολική Μεσόγειο. Προς το παρόν, όμως, ελληνική ΑΟΖ δεν υπάρχει, επειδή η Αθήνα δεν την έχει ανακηρύξει. Σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο, ένα παράκτιο κράτος αποκτάει ΑΟΖ με μονομερή δήλωση ανακήρυξης. Στη συνέχεια, συνάπτει συμφωνίες οριοθέτησης με τα γειτονικά κράτη. Εάν δεν καταστεί δυνατή η συμφωνία οριοθέτησης, ο τρόπος με τον οποίο οι γειτονικές χώρες λύνουν τη διαφορά τους είναι με παραπομπή στο Διεθνές Δικαστήριο.

ΟΔΗΓΙΕΣ

Α. Εργαστείτε ατομικά, για την εκπόνηση της Σ.Δ.Ε., ακολουθώντας τις παρακάτω οδηγίες:

- **Διαβάστε** προσεκτικά το θέμα και τα υπό διερεύνηση ερωτήματα της εργασίας σας.
- **Αποφασίστε** αν θα εκπονήσετε τη Σ.Δ.Ε. με τη μορφή Γραπτής Αναφοράς ή Αναρτώμενης Παρουσίασης
- **Ξαναδείτε** τα κριτήρια (αξιολόγησης) που θα πρέπει να ικανοποιεί η Σ.Δ.Ε. σας (σας δόθηκαν την 1η ΔΩ).
- **Ανατρέξτε** στο υλικό σας και επισημάνετε τα σημεία που μπορείτε να χρησιμοποιήσετε.

- **Σκεφτείτε** και πώς θα απαντήσετε στα υποερωτήματα:

Β. Συντάξτε μια μικρής έκτασης **Γραπτή Αναφορά** σύμφωνα με το «Σχέδιο Γραπτής Αναφοράς» (ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1) ή β) δημιουργήστε μια **Αναρτώμενη Παρουσίαση** σύμφωνα με το «Σχέδιο Αναρτώμενης Παρουσίασης» (ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1), ως απάντηση στο θέμα και τα υποερωτήματα που σας έχουν τεθεί.

Καλή επιτυχία!

ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ: